

В чому полягають особливості використання персональних даних у період дії правового режиму воєнного стану?

Для громадянина

Однією з найважливіших складових процесу обробки персональних даних є процедура їх використання.

Запровадження з 24 лютого 2022 року Указом Президента України на всій території України правового режиму воєнного стану внесло певні юридичні корективи у процедури використання персональних даних громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

Відповідно до п. 3 Указу Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про запровадження воєнного стану в Україні», затвердженого [Законом України](#) від 24.02.2022 року № 2102-IX, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені [ст. 30 - 34, 38, 39, 41 - 44, 53](#) Конституції України.

Дія зазначеного положення згаданого Указу Президента України означає, що у зв'язку з можливістю обмеження права фізичних осіб на невтручання у особисте і сімейне життя, використання персональних даних на території України в період дії режиму воєнного стану може супроводжуватися дією не лише загальних, а і спеціальних вимог до процедур використання відповідної інформації.

Звертаємо увагу, ч. 1 ст. 27 Закону України «Про захист персональних даних» містить універсальне положення, відповідно до якого, закріплені у цьому Законі вимоги до обробки персональних даних та гарантії захисту прав суб'єктів персональних даних можуть лише доповнюватися іншими законами, але не скасовуватися, чи звужуватися.

Оскільки процедура використання персональних даних є складовою частиною більш широкого процесу їх обробки, то дія вказаної норми охоплює своїм змістом і процедуру, що аналізується у цьому роз'ясненні.

З процедурою використання персональних даних громадяни стикаються як у приватно-правових відносинах (надання адміністративних послуг, подання запиту на публічну інформацію або звернення громадян, одержання комунальних послуг, тощо), так, і у приватно-правових відносинах (укладення цивільно-правових, трудових договорів, здійснення підприємницької діяльності, тощо).

Відповідно до ч. 1 ст. 10 Закону України «Про захист персональних даних» використання персональних даних передбачає будь-які дії володільця щодо обробки цих даних, дії щодо їх захисту, а також дії щодо надання часткового або повного права обробки персональних даних іншим суб'єктам відносин, пов'язаних із персональними даними, що здійснюються за згодою суб'єкта персональних даних чи відповідно до закону.

З наведеного визначення слідує, що використання персональних даних може передбачати кілька послідовних або одночасних дій з персональними даними. Важливо, щоб такі дії вчинялися з урахуванням мети обробки персональних даних, а також ґрунтувалися на підставі закону або згоди суб'єкта персональних даних.

При цьому, важливо, щоб обробка персональних даних здійснювалася відкрито і прозоро із застосуванням засобів та у спосіб, що відповідають визначеним цілям такої обробки.

Дія абз. 2 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про захист персональних даних» у контексті існування правового режиму воєнного стану вказує на необхідність інформування суб'єкта персональних даних про використання інформації щодо нього, цілі і умови такого використання.

Склад та зміст персональних даних, що використовуються різними суб'єктами суспільних відносин мають бути відповідними, адекватними та ненадмірними стосовно визначеної мети їх обробки, ч. 3 ст. 6 Закону України «Про захист персональних даних».

Згідно з ч. 6 ст. 6 згаданого Закону, не допускається обробка даних про фізичну особу, які є конфіденційною інформацією, без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Вказана норма, є близькою за змістом до ч. 2 ст. 32 Конституції України і спрямована на її реалізацію у відносинах щодо обробки, зокрема, використання персональних даних.

Важливо пам'ятати, що первинними джерелами відомостей про фізичну особу є: видані на її ім'я документи; підписані нею документи; відомості, які особа надає про себе.

Відповідно, для забезпечення правомірного використання персональних даних у період дії режиму воєнного стану важливо забезпечити одержання необхідних даних безпосередньо з документів, виданих на ім'я конкретної фізичної особи, або публічних реєстрів, з використанням яких було оформлено відповідні документи, або в результаті безпосередніх повідомлень інформації про себе, особами, які надають персональні дані у момент їх зібрання.

Таким чином, для того, щоб використання персональних даних у період дії режиму воєнного стану було правомірним та необхідним у демократичному суспільстві, воно має відповідати наступним критеріям:

- Ґрунтуватися на передбачених у ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних підставах».
- Бути ненадмірними стосовно мети з якою вони використовуються.
- Використовуватися лише тими суб'єктами владних повноважень, підприємствами, установами чи організаціями, яким законодавством України надано дозвіл на таку обробку, або відповідною згодою суб'єкта персональних даних.
- Бути строковим, тобто здійснюватися протягом періоду, визначеного законодавством України.
- Збиратися з достовірних джерел та не надаватися третім особам, без згоди суб'єктів персональних даних та за умови, що запитувачі персональних даних гарантують ступінь захисту відповідної інформації на рівні, не гіршому, ніж це робить володілець.

Для суб'єктів владних повноважень.

При визначенні суб'єкта владних повноважень як учасника інформаційних відносин, включаючи відносини щодо обробки персональних даних необхідно керуватися положеннями ст. 1 Закону України «Про інформацію».

Згідно з цим Законом, суб'єкт владних повноважень - орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Необхідно звернути увагу, при визначенні меж правомірного використання персональних даних суб'єктами владних повноважень у період дії правового режиму воєнного стану слід враховувати вимоги норми, передбаченої у ч. 2 ст. 19 Конституції України а також керуватися завданнями діяльності кожного з таких суб'єктів та змістом повноважень, якими вони наділяються у період дії режиму воєнного стану.

Згідно з ч. 1. Ст. 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи - військові адміністрації.

Таким чином, військові адміністрації, які утворюються на території України відповідно до згаданого Закону наділені усіма ознаками суб'єктів владних повноважень. У зв'язку з цим, на такі тимчасові органи державної влади поширюються усі вимоги щодо використання персональних даних, передбачені законодавством України.

Якщо використання персональних даних передбачає необхідність вчинення суб'єктами владних повноважень у період дії режиму воєнного стану дій з файлами персональних даних з використанням публічних реєстрів, баз даних або інформаційно-телекомунікаційних систем, на такі дії будуть поширюватися правила роботи з відповідними реєстрами чи інформаційно-телекомунікаційними системами.

Звертаємо увагу, якщо використання персональних даних здійснюється суб'єктом владних повноважень на підставі законодавства в межах їхньої компетенції, в такому випадку ці суб'єкти набувають статус володільців.

Фактично це означає, що органи державної влади та місцевого самоврядування, які виконують функції володільців персональних даних є відповідальними за передачу та оприлюднення персональних даних, що перебувають у їхньому володінні.

Звертаємо увагу, використання персональних даних володільцем здійснюється у разі створення ним умов для захисту цих даних. Володільцю забороняється розголошувати відомості стосовно суб'єктів персональних

даних, доступ до персональних даних яких надається іншим суб'єктам відносин, пов'язаних з такими даними, ч. 2 ст. 10 Закону України «Про захист персональних даних».

Вказана норма встановлює для суб'єктів владних повноважень, включаючи військові адміністрації також зобов'язання щодо створення необхідних умов для захисту персональних даних, а також недопущення доступу до персональних даних третім особам, які не мають право здійснювати їх обробку.

Як встановлено у ч. 3 ст. 10 Закону України «Про захист персональних даних» використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом.

Щодо суб'єктів владних повноважень, включаючи військові адміністрації, то реалізація вказаної норми Закону України «Про захист персональних даних» передбачає необхідність вжиття правових та технологічних заходів, спрямованих на забезпечення розподілу обов'язків посадових осіб, пов'язаних з обробкою персональних даних з урахуванням займаної посади, виконання функції оператора, користувача конкретного публічного реєстру, проведення безпосередньою обробки файлів персональних даних тощо.

Поряд з вказаними особливостями, необхідно наголосити на необхідності врахування посадовими особами суб'єктів владних повноважень вимог до використання персональних даних, які були наведені вище щодо громадян.